

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเขียน คือ การสื่อสารทางภาษารูปแบบหนึ่งเพื่อแสดงเจตนา ความต้องการของผู้เขียน หรือถ่ายทอดความรู้ ความคิด ข่าวสาร ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารไปยังผู้อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน รวมทั้งชักนำอารมณ์ความรู้สึกจากผู้หนึ่ง ไปสู่อีกผู้หนึ่งหรือคนจำนวนมากได้อีกด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้เขียนมีเจตนาเช่นใด และมีความสามารถในการเลือกสรรถ้อยคำเพื่อใช้ในการสื่อสารเขียนได้ดีเพียงใดอีกด้วย ปัจจุบันจึงกล่าวได้ว่าการเขียนมีบทบาทสำคัญมากในชีวิตประจำวันของคนเรา ในฐานะของการสื่อสารที่มีความชัดเจนและเป็นหลักฐานที่แน่นอนกว่าทักษะทางภาษาอีก 3 ด้าน โดยเฉพาะในการถ่ายทอดวิชาการต่าง ๆ ผู้ศึกษาก็สามารถเพิ่มพูนความรู้จากงานเขียนต่าง ๆ ได้สะดวกกว่าวิธีอื่น ๆ ความสำคัญของการเขียนอาจกล่าวได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. การเขียนเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ เพราะภาษาเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของคนในชาติ
2. การเขียนทำให้เกิดวรรณคดี ซึ่งถือเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความมั่งคั่งทางสติปัญญา จินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของคนในชาติ
3. การเขียนเป็นสื่อในการสร้างความมั่นคงของประเทศ เช่น การเขียนเพื่อก่อให้เกิดความสามัคคี การเขียนข่าวสาร เป็นต้น
4. การเขียนมีความสำคัญต่อการศึกษา เช่น การเขียนสื่อสารกับผู้สอนในการตอบข้อสอบหรือเขียนรายงาน ผู้เชี่ยวชาญเขียนเอกสาร ตำรา งานวิจัย การเขียนที่ดีมีคุณภาพย่อมสามารถสื่อสารให้บุคคลทั้งสองฝ่ายเข้าใจกันได้ดี

นอกจากนี้ แฟรงค์ สมิธ (Frank Smith 1982 : 12) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของภาษาเขียนไว้ว่าไม่แตกต่างจากประโยชน์ของภาษา เพราะภาษาเขียนก็คือการบันทึกภาษาพูดหรือความคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ มีประโยชน์ 10 ประการดังนี้

1. สามารถได้สิ่งของทางวัตถุตามที่ต้องการ
2. เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความเชื่อของผู้อื่นได้
3. สะท้อนหรือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับผู้อื่น
4. อธิบายความคิดของตนเองได้
5. เสาะแสวงหาความรู้ใหม่
6. ฝึกจินตนาการ และความคิดฝัน
7. เพื่อบันเทิงใจ
8. อธิบายหรือวิจารณ์สถานการณ์ หรือความคิดต่าง ๆ
9. สร้างข้อตกลง หรือความคาดหวัง
10. เป็นระเบียบบันทึกพฤติกรรมในอดีตได้

การเขียนเป็นทักษะที่มีความสลับซับซ้อนเพราะต้องอาศัยกระบวนการคิด และถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาเขียน การเขียนจะทำได้ดีเพียงใดจึงต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ดังที่ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523 : 117) กล่าวว่า "ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาและความสม่ำเสมอในการฝึกฝน ครูผู้สอนเองก็ต้องพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีลักษณะแตกต่างกันออกไปเพื่อให้มีบรรยากาศในการเรียนที่น่าสนใจ และเพิ่มพูนทักษะการเขียนได้ดียิ่งขึ้น" ครูผู้สอนจึงควรสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกฝนการเขียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง คือให้นักเรียนมีโอกาสได้คิด ค้นคว้า หรือรวบรวมความรู้และเรียบเรียงความคิดถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน เป็นโอกาสให้ครูได้แก้ไขการเขียนหรือข้อบกพร่องในการเขียนของนักเรียน ซึ่งจะได้พัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนตามรูปแบบที่ถูกต้อง สามารถสื่อความเข้าใจได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 15) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเขียนประกอบกับการเขียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกดังกล่าวจึงได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นวิชาบังคับทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้กำหนดจุดประสงค์เกี่ยวกับการเขียนไว้ในข้อที่ 4 ว่า "เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารกิจธุระต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลทั้งในการพูด และการเขียน สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามระดับของบุคคล

เหมาะสมกับกาลเทศะและสถานการณ์” ทั้งนี้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้จัดให้เรียนวิชา
บังคับภาษาไทย 4 คาบต่อสัปดาห์ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจัดให้เรียน 2 คาบต่อสัปดาห์
โดยมุ่งสอนแบบพัฒนาทักษะทั้ง 4 อันมีการฟัง พูด อ่านและเขียนรวมอยู่ด้วย ครูผู้สอนจึง
ต้องสอนให้ครบทั้ง 4 ทักษะในเวลาที่กำหนด ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2526 : 44)
กล่าวว่า “หลักสูตรวิชาภาษาไทยรวมเอาทักษะทั้งสี่ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อให้
ครอบคลุมองค์ประกอบของการสื่อสารตามจุดประสงค์ของวิชาภาษาไทย”

ในระดับมัธยมศึกษากำหนดเวลาเรียนวิชาภาษาไทยบังคับไว้ 2 คาบต่อสัปดาห์
การที่ครูต้องสอนให้ครบทั้ง 4 ทักษะ และเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกทักษะอย่างครบถ้วน
ย่อมเป็นไปได้น้อย ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ (2528 : 245-254)
วิจัยพบว่า การที่หลักสูตรกำหนดเวลาเรียนเพียง 2 คาบต่อสัปดาห์ ย่อมไม่พอเพียงต่อการฝึก
ทักษะที่เน้นให้เกิดความชำนาญที่พอเพียง และจำนวนนักเรียนในชั้นมีมากเกินไป ทำให้ครูผู้สอนต้อง
รับภาระในการตรวจงานเขียนมากขึ้น นักเรียนจึงมีโอกาสดูการเขียนน้อยลง แม้จะมีการกำหนด
วิชาเลือกคือ การเขียน 1 และการเขียน 2 ไว้ในหลักสูตรเพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้ฝึกฝนทักษะ
การเขียนแก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ก็ เป็นวิชาเลือกที่ปรากฏในบางโปรแกรมการเรียนเท่านั้น
ประกอบกับการวัดผลในปัจจุบันที่นิยมวัดผลแบบปรนัยซึ่งสะดวกรวดเร็วในการตรวจ ตรงข้าม
กับการวัดผลแบบอัตนัยซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้คิดและเรียบเรียงความคิดก่อนที่จะถ่ายทอด
ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร สิ่งเหล่านี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการปิดกั้นการแสดงออกทางความคิด
ของนักเรียนอีกด้วย ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความสามารถในการเขียน ดังที่
ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2526 : 46) กล่าวถึงปัญหาการใช้ภาษาไทยที่พบในโรงเรียนและ
วงการศึกษ โดยเฉพาะปัญหาด้านการเขียนไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. เขียนผิดเพราะขาดความระมัดระวัง เช่น สะกดคำผิดผิด เขียนตกหล่น
2. เขียนผิดเพราะขาดความรู้ในการเขียน เช่น สะกดคำผิดผิด เขียนศัพท์ยาก
3. เขียนเว้นวรรคตอนบกพร่อง ทำให้ข้อความไม่สื่อความหมาย
4. เขียนโดยใช้ภาษาผิดระดับ และผิดกาลเทศะ
5. เขียนแสดงความคิดของคนได้ไม่กระจ่าง เพราะคิดไม่แจ่มแจ้ง

6. เขียนข้อความเชิงอธิบายได้ แต่มีพร่องในการลำดับความ คำอธิบายไม่สื่อความหมาย
7. เขียนข้อความเชิงพรรณนาได้ แต่มีข้อบกพร่องในการเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงจินตนาการ
8. เขียนสรุปความหรือย่อความไม่เป็นเพราะจับใจความสำคัญไม่ได้
9. เขียนขยายความไม่เป็น วางบทขยายผิดที่ทำให้การสื่อความหมายไม่แจ่มแจ้ง
10. ขาดทักษะในการเขียนเรียงความ เนื่องจากฝึกเขียนน้อยและผลงานไม่ได้รับการตรวจแก้เพื่อปรับปรุงคุณภาพ
11. ขาดทักษะในการเขียนตอบคำถาม มักตอบไม่ตรงประเด็น
12. ขาดทักษะในการเขียนรายงานการค้นคว้า
13. ขาดทักษะในการเขียนแสดงความคิดเห็น เชิงวิจารณ์เกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน
14. นักเรียนไม่สนใจพัฒนาทักษะการเขียนของคนให้ดีขึ้น เพราะขาดการตั้งใจและการฝึกฝน

ผลจากปัญหาการเขียนเหล่านี้ย่อมทำให้การเขียนนั้นไม่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ปัญหาเหล่านี้อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนมีปัญหาและอุปสรรค เช่น วิธีการสอนของครูที่ขาดการขั้วญให้นักเรียนรู้จักคิด ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (อ้างถึงใน พิศวาท ลัดดากุล 2524 : 5) กล่าวถึงปัญหาการเขียนว่า

.... เด็กขาดทักษะในการคิด เพราะไม่ได้รับการฝึกให้รู้จักคิดอย่างแจ่มแจ้งในสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านพบในชีวิตและในบทเรียน เมื่อไม่สามารถคิดได้แจ่มแจ้ง การพูดหรือการเขียนเพื่อสื่อสารก็พลอยไม่แจ่มแจ้งไปด้วย นักเรียนถนัดท่องจำมากกว่าจะคิดเอง.... การสอนเขียนในโรงเรียนมัธยมยังไม่สู้จะได้ผลในการสื่อสารมากนัก มีนักเรียนจำนวนมากที่เขียนเรียงความไม่ค่อยได้ อาจจะเป็นเพราะขาดสารในสมอง หรือขาดความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ก็เลยเขียนไม่ได้ และก็ไม่ได้มีการส่งเสริมให้เขียนได้อย่างเสรีเท่าที่ควร

นอกจากนี้ รongรัตน์ อิศรภักดี และเทือก กุสุมา (2517 : 116) ยังกล่าวถึงปัญหาการสอนเขียนประการหนึ่งว่าเนื่องมาจากวิธีการสอนของครูยังไม่น่าสนใจ มักกำหนดหัวข้อให้นักเรียนเขียนซึ่งเป็นการปิดกั้นความคิดของนักเรียน และบางครั้งนักเรียนอาจไม่เข้าใจหัวข้อดีพอจึงเมื่อหน่ยการเขียน ประกอบกับครูสอนส่วนมากมักไม่ชอบสอนการเขียนเนื่องจาก

รู้สึกว่าคุณเองไม่มีความถนัดในการเขียนหรือเขียนได้ไม่ดี อาจเป็นผลให้ครูไม่สนใจพัฒนาการสอนเท่าที่ควร ด้านวัดผลเองก็ไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนในการให้คะแนน และไม่มีเวลาตรวจให้ละเอียด เนื่องจากไม่มีเวลาพอเพียงเพราะครูต้องปฏิบัติหน้าที่อื่นนอกจากการสอน และจำนวนนักเรียนมากเกินไป

ปัญหาเหล่านี้มีผลต่อการเขียนของนักเรียน จึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไขหรือปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการเขียนของนักเรียน จึงควรสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการเขียนของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น แต่ในประเทศไทยมีประชาชนจำนวนมากที่นิยมใช้ภาษาถิ่นของตนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นอีสาน และภาษาถิ่นใต้ เป็นต้น การเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียนหลายอย่างที่มีผลต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ดังที่การวิจัยของ ประพาศน์ พุทธิประภา และคณะ (2525 : 31-73) พบว่า นักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นอีสานมีความสามารถในการฟัง การใช้ภาษา สำนวนและความสามารถในการอ่าน การตีความ ค่อนข้างว่านักเรียนที่ใช้ภาษาไทยกลางในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้นักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นอีสานยังมีปัญหาด้านคำห้อง ความเข้าใจในการอ่านประโยคภาษาไทยกลาง โดยเป็นปัญหาทั้งในรายวิชาภาษาไทย และวิชาอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาไทยกลางเป็นสื่อในการสอน จึงอาจมีผลกระทบคือผลสัมฤทธิ์ในรายวิชานั้น ๆ ด้วย รวมถึงการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

เขตการศึกษา ๑ อยู่ในภาคอีสาน ประกอบด้วยจังหวัดขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย และอุดรธานี ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่นอีสานเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แต่การเรียนการสอนในโรงเรียนใช้ภาษาไทยกลางเป็นสื่อในการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมเช่นนี้จึงอาจมีผลต่อความสามารถในการเรียนและทักษะการใช้ภาษาของนักเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์งานเขียนร้อยแก้วภาษาไทยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และผลที่ได้จากการศึกษาย่อมมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยโดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์งานเขียนร้อยแก้วภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา ๑ ในด้านความรู้สึกประทับใจของงานเขียนทั้งฉบับ สารระขอบเขตของเนื้อหา วิธีการเขียนและการนำเสนอความคิด ลีลา สำนวนและความเหมาะสมของวิธีการเขียนที่สอดคล้องกับประเภทของงานเขียน ความถูกต้องด้านไวยากรณ์และโครงสร้าง ตัวสะกดการันต์ การใช้วรรคตอน และรูปแบบการเขียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2529 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา ๑
2. งานเขียนร้อยแก้วภาษาไทยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดเฉพาะงานเขียนประเภทเรียงความ จดหมาย และย่อความ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนการเขียนร้อยแก้วภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เป็นประโยชน์แก่ครูภาษาไทยที่จะได้ทราบพื้นฐานการเขียนของนักเรียน
4. เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจศึกษางานเขียนร้อยแก้วภาษาไทยของกลุ่มอื่นต่อไป
5. เป็นแนวทางในการวิจัยค้นคว้าต่อไป

คำจำกัดความในการวิจัย

การวิเคราะห์ หมายถึง การจำแนกแยกแยะองค์ประกอบของงานเขียนร้อยแก้วภาษาไทยเพื่อพิจารณางานเขียนร้อยแก้วในด้านความรู้สึกประทับใจของงานเขียนทั้งฉบับ สารระขอบเขตของเนื้อหา วิธีการเขียนและการนำเสนอความคิด ลีลา สำนวน ความเหมาะสม

ของวิธีการเขียนที่สอดคล้องกับประเภทของงานเขียน ความถูกต้องด้านไวยากรณ์ทั้งภาษาและ
โครงสร้างของข้อความ ตัวสะกดการันต์ การใช้วรรคตอน และรูปแบบการเขียน

งานเขียนร้อยแก้ว หมายถึง งานเขียนที่เรียบเรียงด้วยภาษาที่สละสลวยเหมาะเจาะ
ด้วยเสียงและความหมาย มีรูปแบบต่าง ๆ คือ เรียงความ จดหมายสมัครงาน และย่อความ

